

Dennis Noordman inspecteert de stamvoet van de Robinia die een jaar eerder werd vrijgemaakt van klimop.

Nooit achterstallig boombeheer in Zwolle dankzij doordacht bomenbeheerplan

Inclusief mooie oplossing voor klimop

Sinds een jaar of tien werkt Dennis Noordman voor de gemeente Zwolle als operationeel beheerder bomen. Samen met de publieke dienstverlener Rova zette hij een doordacht systeem op voor het onderhoud van alle bomen in de gemeente. Daarin wordt meer werk verzet voor minder geld en staan de bomen er veilig bij. Noordman: 'We hebben geen achterstanden, een hoge werksnelheid, leggen data vast, voldoen aan zorgplicht en krijgen weinig meldingen van bewoners.'

Auteur: Hanneke Tax

De gemeente Zwolle heeft ongeveer 75.000 bomen die onder het operationele beheer en dus onder de verantwoordelijkheid van Noordman vallen. Hij doet dit werk sinds tien jaar. Onderweg vanaf het Stadskantoor zien

we veel plekken die de afgelopen tijd een stuk groener zijn geworden, bijvoorbeeld het Stationsplein. De stad zet met het nieuwste bomenbeheerplan in op nog meer vergroening, maar natuurlijk gaan regulier beheer en onder-

houd intussen gewoon door. Sterker nog: de afgelopen jaren is dit onderhoud, inclusief de cyclus van boomveiligheidscontroles (BVC), een stuk verbeterd. Noordman: 'Met de verbeterde opzet in het bomenbeheerplan 2024-2034 zorgen we dat onze vaste samenwerkingspartner Rova altijd voldoende werkvoorraad heeft en niet eerst de BVC hoeft af te wachten. Daardoor kan er constant worden doorgewerkt in plaats van hollen en stilstaan.'

Driejarige cyclus

De Zwolse opzet lijkt op het eerste gezicht veel op wat de meeste gemeenten doen: drie rayons, blauw, rood en groen op de kaart, worden in de loop van drie jaar geïnspecteerd, gesnoeid en onderhouden. Maar de Zwolse aanpak is efficiënter door de details in het plan.

De Sassenpoort, met links onder meer de rode beuk

Noordman: 'Een van de verschillen is dat wij zorg en zorgplicht leggen bij de bomen die dit het meest nodig hebben. Zo worden bomen tot 15 jaar oud niet gekeurd, maar kastanjes en populieren die ouder zijn dan 40 jaar en monumentale bomen worden jaarlijks gekeurd.'

We rijden intussen door de stad, terwijl Noordman bomen van allerlei leeftijden aanwijst langs wegen en paden en in parken – langs de weg jonge bomen die er verzorgd uitzien, en in parken grote bomen die misschien nog nooit een snoeibeurt hebben gehad. We gaan even langs een plek die onmiskenbaar

De Zwolse BVC-aanpak uitgelegd

Noordman legt uit hoe het Zwolse beheer werkt: 'Stel dat in 2025 het blauwe rayon (dat is een derde van het totale gebied) aan de beurt is. ROVA start in januari met snoei "voor de voet op" in de helft van dat rayon, namelijk het lichtblauwe deelgebied. Bomen die jonger zijn dan 15 jaar krijgen begeleidingssnoei, de overige bomen verzorgingssnoei "op beeld". Worden er al doende gebreken geconstateerd die direct zijn op te lossen, dan worden die meegenomen. Dat geldt ook voor takken die de komende jaren te dicht op bijvoorbeeld een gevel of lichtmast komen. Twijfelgevallen en gebreken op hoogte die nader onderzoek nodig hebben, worden gemeld.

In de andere helft van het rayon, in dit geval donkerblauw, voert een externe partij in datzelfde seizoen de BVC uit. De daaruit volgende maatregelen worden in het najaar door Rova of een gespecialiseerde onderaannemer opgepakt. Ook in dit gebied krijgen alle bomen jonger dan 15 jaar begeleidingssnoei. Alle bomen in het blauwe rayon worden in 2025 dus gezien. De volgende keer dat blauw aan de beurt is (in 2028), wordt de aanpak omgekeerd: lichtblauw krijgt BVC, donkerblauw verzorgingssnoei. Na de BVC van het donkerblauwe gebied wordt ook het gesnoeide lichtblauwe gebied gekeurd, als extra controle van de aannemer en om de aanwezige gebreken vast te leggen.'

Alle werkzaamheden en signaleringen worden gemeld en in het beheersysteem vastgelegd. 'Daarmee bouwen we een compleet en dynamisch databestand, dat weer gebruikt wordt voor snoeibestekken en beheer. Op dit moment hebben we voor ongeveer twee derde van het werkgebied de data op deze manier opgebouwd.'

Zwols is. Het Van Nahuysplein is een klein parkje met fontein en zicht op de karakteristieke Sassenpoort. Noordman: 'Die rode beuk daar links is een van mijn favoriete bomen. Er stond hier een nog grotere, maar die is er helaas niet meer.'

Scheuren en anker in de stam van een vleugelhoot

Het Zwolse systeem

Noordman is erg enthousiast over het Zwolse systeem. 'Voorheen kregen 5000 tot 8000 bomen een BVC en de rest niet. Dat betekende steeds uitrukken met de hoogwerker en de straat afzetten voor maar een paar bomen. En aansluitend kon je wachten op de meldingen van omwonenden: "Waarom is die scheef hangende boom voor mijn huis niet gesnoeid?", waarna je opnieuw kon gaan kijken. Dat was omslachtig en duur. Ook was voor een groot deel van het bomenbestand niet vastgelegd hoe het erbij stond en wist je niet altijd of je voldeed aan de zorgplicht.'

Ook nieuw in het beheerplan: 'We plannen de BVC de ene keer in het voorjaar en de andere keer in het najaar, omdat je per seizoen ver-

schillende dingen ziet. In het voorjaar zie je bijvoorbeeld de zwammen niet zo snel, die de boom misschien aantasten.' En er zijn meer voordelen, vertelt Noordman: 'We snoeien nu 25.000 bomen tegen dezelfde kosten waarvoor we eerst maar 15.000 bomen konden doen. Bovendien zijn we er vaker op tijd bij. Begeleidingssnoei betekent dat we niet wachten tot er dikke takken gesnoeid moeten worden, want dat gebeurt al als ze nog dun zijn; dat is bovendien gezonder voor de boom. En er is nooit achterstallig boonderhoud.'

Vleugelnooten

Zwolle hecht veel waarde aan waardevolle en monumentale bomen en die hebben een eigen plek in het beheerplan. Net als bomen met een specifiek risico, zoals populieren met

een verhoogde kans op takbreuk, worden die elk jaar geïnspecteerd. 'Ik wil ook even een mooi voorbeeld van zulke bomen laten zien', zegt Noordman, terwijl we naar Park de Wezenlanden rijden. 'Hier staat een groep van acht Kaukasische vleugelnooten, die nu ongeveer tachtig jaar oud zijn. Zo'n acht jaar geleden begonnen de stammen te scheuren, waardoor de bomen vanuit het midden naar buiten begonnen te wijken. Dat hebben we toen opgelost met ankers en een forse snoei-ingreep waarbij de takken acht tot tien meter werden ingenomen. Een dure ingreep, maar wat mij betreft meer dan de moeite waard. Van de snoeibeurt zie je nu niets meer en ook in bloei vind ik deze bomen heel mooi.'

Plan voor klimop

Het Zwolse bomenbeheerplan besteedt specifiek aandacht aan klimop in bomen. 'Om de inspecties goed te kunnen uitvoeren, wilden we het liefst alle klimop verwijderen, maar dat is in strijd met onze ecologische uitgangspunten. Klimop is immers vooral een probleem voor de inspectie, niet voor de boom. Ik wil een mooi voorbeeld laten zien van een *Robinia* met veel klimop.' Bij de Potgietersingel zien we inderdaad een boom met daarin een weelderige klimop. Ernaast staat een andere boom waarin enkel nog resten van klimop aan de stam te zien zijn. 'Wanneer die andere boom van zijn klimop is ontdaan weet ik niet, maar je kunt eraan zien hoe we dat vroeger deden.'

Noordman vertelt over de begroeide boom: 'Deze *Robinia* maakte een jaar geleden deel uit van een onderzoek dat we samen met *idverde* deden. Bij de stamvoet is zoveel mogelijk klimop weggehaald, maar de dikke ranken zijn gespaard. Dan kun je die goed onderzoeken, bijvoorbeeld op zwammen of holle plekken. Ook hebben we nader onderzoek op hoogte uitgevoerd en is van verschillende gesteltakken klimop weggehaald voor beter zicht. Uit dat onderzoek hebben we geleerd dat er weinig gebreken worden gesignaleerd onder de klimop, maar toch wel enkele die van belang zijn. In dit geval konden we tijdig een pechtak verwijderen, terwijl de klimop er niet onder heeft geleden.'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!